

LBRIS

We know
books

NICOLAE LABIȘ

POEZII

Prefață de Eugen Simion

Fișă biobibliografică și referințe critice
de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

CUPRINS

<i>Prefață</i> (Eugen Simion)	9
<i>Fișă biobibliografică</i>	21
<i>Referințe critice</i>	24

PRIMELE IUBIRI (1956)

I. *Liliacul timpuriu*

Meșterul	37
Începutul	39
Zurgălăul.....	41
În ziua neuitată	44
Moartea căprioarei.....	47
Ion.....	50
Blestem	51
100	53
Râsul	55
Versuri de dimineață	56
Pământul	62
Orație de nuntă	64
Liliacul timpuriu.....	66
Prietenul Glad.....	69

II. *Sadoveniene*

Mihail Sadoveanu.....	75
Rugul din Iași	78

Cosma Răcoare.....	81
Bătrânul pădurar	82

III *Rapsodia pădurii*

Frământarea intimă.....	87
Încheiere	97

IV *Primele iubiri*

Primele iubiri.....	101
---------------------	-----

LUPTA CU INERȚIA (1958)

Poezia.....	115
-------------	-----

Confesiuni

Confesiuni.....	119
Momente biografice.....	123
Biografie	124
Maturizare.....	125
Am iubit... ..	126
Fior	127
Umanism.....	128
Sunt spiritul adâncurilor	130

Destinderi

Uită-te	133
Tu.....	133
Și... ..	134
Clonț.....	134
Gol	135
Am uitat.....	136
Contemplație.....	136
Alexandrin	137
Dor.....	138
Portret	138
Ceara.....	139
Cearcăn	139
Toamna	140

Început de an.....	143
În zori.....	145
Scrisoare mamei	146
Creion	148
Dans	149
Logodna	150
Odă soarelui.....	151
Odihna lăutarului	152

Intima comedie

Introducerea.....	157
Cercul I	158
Beția.....	159
Epoca	160

Lupta cu inerția

Omul comun	165
I. Dilema	165
1. O viziune a omului comun	165
2. Omul comun se justifică.....	167
3. Omul comun ia o hotărâre.....	169
II. Regenerarea	171
1. Omul comun pleacă din birou	171
2. Cinstea.....	172
3. Omul comun a devenit altceva.....	174
III. Treapta superioară	175
1. Tabloul general.....	175
2. Spre fericirea personală.....	176
3. Poiana primei amintiri	179
Geneza	179
Baladă	181
Marină.....	186
Idilă.....	188
Munca	192

Pierderile.....	194
Clio	197

Albatrosul ucis

Albatrosul ucis.....	203
Sunt douăzeci de ani... ..	204
Epitaf I.....	205
Epitaf II.....	205

DIN PERIODICE ȘI POSTUME

Bunica.....	209
Neliniștea	210
Eu.....	213
Zbor	213
Popas.....	214
Elan.....	215
Drag	215
Geografia timpului.....	217
1. Palmele	216
2. Dragostea.....	217
3. Geografia timpului (1).....	217
4. Geografia timpului (2).....	218
Impresii din munți	220
Baladă obișnuită	219
Zâmbetul.....	224
În mai.....	225
Al tuturor	228
Nourii.....	229
Singular și plural.....	230
Tinerețe.....	233
Ancora	234
Circ	235
Schite pentru <i>umanism proletar</i>	235

MEȘTERUL

Meșter valah, azi nume de fântână,
Crescut din lutul ce l-ai plămădit
În sprintenă zidire cu trei turle
Și ie dantelată de granit,
Din cântece pierdute până astăzi
Și din puterea visului vânjos
Ai închegat, cu palme bătucite,
Minunea de la Argeș mai în jos.

Un om bărbos ținea o floare albă
În aspre palme, mângâind-o blând...
Căzut în iarbă și secat de vlagă,
O doină tristă îngâna în gând.
Priveai. Și-un dor tulburător te-ncinse
Lui să-i închini nemaivăzut altar,
Să stea pe plaiul aspru, precum floarea
În palme bătucite de plugar.

Visai să vezi sub bolțile rotunde
Și-n fumul pâlپăit de lumânări,
Pe lemnul zugrăvit cu lut și soare

Chipul palmașilor acestei țări.
Înfrigurat de-un singur gând, smulgându-ți
Ca zdrențe vii părerile de rău,
Tu ți-ai strivit sub talpa mănăstirii
Inima ta, tot ce-ai avut al tău.

Dar ți-ai simțit-o renăscând cu larmă
În dangătul de clopot, presimțit
Al veacurilor multe, viitoare,
Tu, prometeu român, purtând alt mit
Când ridicat pe cea mai naltă turlă,
Cu glas profetic, domnului despot,
De-ai să mai poți clădi la fel minune,
I-ai dat răspunsul răzvrătit: Mai pot!

Orbind cu pirozeaua de pe cușmă,
Și îndreptând hangerul de la gât,
Domnul țintea profilul pietrei, fraged,
Cu ochi pizmuitor și mohorât.
El jinduia numai a lui să fie
Tot ce-ai putut, plătind din tine, da,
Ca piatra de pe frunte să-i lucească
Rugul unic suit pe jertfa ta.

Când schelele curmate se surpară
Păreai atât de neînvinc sub nor,
Încât cu slabe aripi de șindrila
Ai fi putut spre alte zări să zbori.
Dar dragostea pământului și-a țării
Te-a prăvălit pe câmpul fumuriu,
Ca să țâșnești în veci de veci, fântână,
De jertfă și de cântec pururi viu.

S-a destrămat sub piatră-n mănăstire
Cel ce demult a poruncit ca domn.
Fântâna curge-n brazde și-n ulcioare,
Fără odihnă,
fără uitare,
fără somn.

ÎNCEPUTUL

Bătăile versului am prins a deprinde
Nu din cărți, ci din horă, din danț,
Rimele, din bocete și colinde,
Din doinele seara cântate pe șanț.

M-am născut iarna, la Sfântul Andrei,
Când vântu-n amurg șuiera prin ogradă.
Munții ardeau în polei și lumini,
Lupii spulberau scânteii din zăpadă.

Am strâns sănătate din cremenea neagră,
Din vâna de apă, țâșnind încordat,
Și bătrânii din sat când muriră,
Toate iubirile moștenire mi-au dat.

Eu mă scăldam prin pâraie cu ochii deschiși,
Era o apă de cleștar și de stele –
Pești alburii, pâlپând ca-ntr-un vis,
Lunecau lângă genele mele.

Ori prin munții cu iarba-ntomnată pe creastă
Ascultam țârâitul de greier bolnav;
Gonind pe-un cer de-ntunecare vastă,
Nouri scămoși în spinări purtau frigul jilav.

Însemnam cu uimire pe-un petic de foaie
Cum scapără ceru-n băltoace întors.
Cum după munții ursuzi, după ploaie,
Fuoare de aburi s-au tors.

Pe atunci te-nvățam, țara mea, te-nvățam
Cu copaci și cu cer, cu pălmaș și cu vită,
Cu luna lividă sticlind în spărtura de geam
Și cu gura uscată de foame ca piatra trăsniță.

Au vuit arămurile în clopotniță, sus,
Și ca un vânt trecu prin sat mobilizarea.
Primenit în haine noi, tata la război s-a dus
Și l-a-nghițit albă și veștedă zarea.

Cu ochii ațintiți pe geamul spart,
Mama rămase mută, ca de fier;
Eu mă uitam în lături, iar soru-mea cea mică
Râdea către păpușă-ntr-un ungher.

Fetele mari din sat, cu ochiul stâns,
Jeleau după flăcăii duși departe
Și mă rugau, înăbușite-n plâns,
Să le-nsăilez spre dâșșii câte-o carte.

Scriam acolo eu de frunze verzi,
De jale și de câte și mai câte,
Și dorul către tata cu dorul fetelor
Se împletea în stihuri mohorâte,

Bătăile versului am prins a deprinde
Nu din cărți, ci la horă, din danț.
Rimele, din bocete și colinde,
Din doinele seara cântate pe șanț,

Din zbuciumul de mamă-năbușit,
Și-al fetelor care uitau ce-i hora,
Pătrunse trist de dorul acelora
Ce din războaie nu au mai venit.

1955

ZURGĂLĂUL

Fulgi uriași deasupra țării cad,
Pe bărăgane vânturile țipă,
Somn neclintit de iarbă și de brad
Învăluiește munții sub aripă.
Cu clinchete zglobii din dunga văii
Răsună zurgălăii argintii;
S-apropie de geamuri zurgălăii
Certându-se cu glasuri de copii.
Întregi, întinderile țării mele
De sunete voioase se cuprind
Și împletește glasuri subțirele
Acest șăgalnic, așteptat colind...

Târziu, când zărea-n zori sticlea brumată,
Un zurgălău mai răsuna stingher,
Poate-un copil întârziat de ceată
Și-mpleticit printre nămeți, prin ger,
Suna c-o nefirească dăruire
Împrăștiindu-și clinchetele-n stol...
Pălınd, cuprins de-o veche amintire,
Am stat cu ochii duși pe geam, în gol.

...Eram firav, parcă bătut de vânt,
Iar tata dus în marșul surd, de chin,
Poate-n tranșeu, ori poate în mormânt,
Oricum departe, în pământ străin.
De groaza avioanelor, prin sate,
S-au tras peste ferestre foi de cort.
Orbeau ferestrele întunecate
Ca într-un sat de multă vreme mort.

O cetină c-un fir de lumânare
Și c-o mărgică smulsă din suman
Vestea că, pe vântoase reci, călare,
Din viața noastră-a mai trecut un an.
Zăvozii nu lătrau în bătătură,
Ci scheunau cu vântul pe sub uși.
Flăcăii nu mai ajungeau să ure
Pe la ferești, de unde erau duși.

Plutea o încremenită o tăcere...
Nici urători, nici câini, nimic, pustiu,
Când, deodată, ca o adiere,
Cu glas scâncit, tremurător și viu,

S-a auzit un zurgălău cum sună
Îndepărtat, cum sună subțirel,
De parcă nopții ar fi vrut să-i spună
Durerile știute doar de el.

Se auzea de undeva, din vale,
Și vântu-l îneca în răbufniri,
Parcă plângea încet metalul, moale,
În palmele-nghețate și subțiri.
Și mama sta așa cu fața udă,
Cu gândul dus la tata, ascultând...
De unde-i el, nu poate să audă
Și poate nu va auzi nicicând,
Că poate-acolo, în această clipă,
Învăluită-n viscol uriaș,
Vreo pasăre de noapte, rece, țipă
Lângă bocancii aspri de ostaș...

Am ascultat până spre dimineață
Cu fruntea rezemată de ușor
Și mama și-a dus palmele la față
Și mi-a părut că râde-ncetișor.
Îl auzeam la geamuri și la ușă,
Afară, undeva în infinit...
Cutremurat de friguri și de tusă,
În clinchetele lui am adormit.

.....

E Anul Nou. Știm noi ce mâine fi-va
Și ce-o să mai aducă anul nou?
Un zurgălău stingher din nou porni-va
Prin sate durerosul lui ecou?
Voi, oameni ai pământului, uitarea

S-a așternut pe sânge, scrum și fier?
N-ați cunoscut ce-nseamnă așteptarea
Și ce înseamnă-un zurgălău stingher?

Am cunoscut cu toți durerea ce e.
Avem la masă câte-un scaun gol.
Să n-aibă somn și-n tihnă să nu steie
Ei, alchimiștii noului pârjol!

Nicicând noi nu vom îngrășa ogoare
Așa cum ei ne văd în visul lor,
Prin bălării de foc, nimicitoare,
Sub pălării de foc nimicitor.

Sculați, voi, boieri mari, s-arată zorii,
Voci tragice pe vânturi se aprind.
Treziiți-vă, vă vin colindătorii,
Acuzatorul, asprul lor colind.

1955

ÎN ZIUA NEUITATĂ...

Nu știam de ce-i plânsă mama,
De ce părul ei lung despletit și-a lăsat,
De ce în părul ei lung firele albe ca inul,
Zi de zi, tot mai multe, luminează ciudat.

Nu știam de ce nu-și mai țintește
Ochii pe drumul dinspre târg și Bosanci,
De ce a uitat să-mpletească ciorapi pentru tata,
Ca sa-i aibă pe front, moi și calzi, în bocanci.

Tunurile duruiău din răsărit
Tot mai aproape, sub zărilor-n fum.
Prin sat umblău vorbe că tata „a căzut“
Și că asta-i poveste trecută acum.

În sufletul meu era tristețe și soare
Ca-n vara aceea cu soare, cu flori și orfani.

În ziua neuitată de douăzeci și patru august,
Nemții au umplut satul de groază și pară.
Soldații români alergău în neștire,
Cu pumnii închiși și cu ochii bombați în afară.

Automatele nemțești îi secerau fără alegere:
Unii mușcau piatra șoselei, alții pumnul crispat.
Unul a sărit gardul nostru, prăvălindu-se
Sub cireș, lângă mine, cu capul crăpat.

Apoi nemții s-au înșirat în coloană
Și după ei podul cel mare s-a rupt.
Parcă o pasăre uriașă și-ar fi lăsat aripile
Să-i cadă sleite, trosnind, dedesubt.

Se cernea seara și tremuram lângă mama.
Era de sânge cerul și pământul, plin.
Și câinele nostru cel alb se uita cu mirare
Cum zace desfăcut în iarbă bărbatul străin.

Nu mai puteam. Îmi ardea ceafa. Am adormit.
M-au trezit niște ochi ce priveau țintă la mine.
Auzeam vorbe străine, lampa pâlpâia slab
Și-mi mângâia fruntea, tăcut, nu știu cine.

Avea o barbă aspră ca sârma și în ochi
Lucea o scânteiere din amintiri, îndepărtată,
Buzele groase, cunoscute, surâdeau...
M-am zguduit strigându-l: Tată!

În jur cântau armonici. Erau rușii.
Românii și rușii intraseră-n sat.
Tata trăia! Mă privea cu un fel de uimire.
Era mai slab la față și schimbat.

Mama aducea în străchini ceaiul –
Pahare nu mai aveam. Se porni
Un haz mare, și cântece, și-atâta bucurie,
Cum numai după lungi mohorări poți simți.

Tata știa niște vorbe sucite
Și rușii îl înțelegeau.
Mă bucuram pentru că râdeau tata și mama
Și pentru că-i văzusem pe ruși cum cântau...

1954